

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pletiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 „
Negyedévre ——— 6 „
Egy hóra ——— 2 „
— Egy szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1910.

XXXIX. évfolyam 101. szám.

Szerda, május 4

Románok sérelmei.

Budapest, május 3.

Képviselőválasztásokra készülünk Jel-szavaktól és ígéretekkel, sérelmekről és panaszoktól hangos az ország. S panaszkodásban előljárnak a nemzetiségi apostolok, főleg a román apostolok. Régi szokásukhoz híven most is vezérlapjukkal, a „Tribuna“-val tartanak. Ez az újság ugyanis már többször kijelentette, hogy nekik — romáoknak — „nem mérvado a magyar alkotmány“.

Ujabb bizonyosságot teendő arról a hitvallásról, most is Nagyszebenben, vagy ahogy ők mondják és írják „in sibiu“ tartott „román nemzeti gyűlésen“ v. tarták meg sérelmeiket. Itt állapították meg az 1881. évi román nemzeti pártprogram újabb kibővítését. Itt határozták el a képviselőválasztásaira követendő politikai magatartásukat.

A Tribunával, mely legutóbb 1909. szeptember 5-én jelentette ki, hogy nekik romáoknak a magyar alkotmány nem mérvado, most nem foglalkozunk. Nem hallgatjuk a „Lupta“ egeketvivő csatazaját sem. Meglehetősen hitelt vesztette előttünk azóta, hogy 1909. július 4-én ilyen szíren hangokat hallatott: „mi románok hiába való ábrándokért többé nem dobjuk magunkat Bécs karjaiba, hogy a bécsieket egy újabb Chlopy előkészítésére fölbátorítsuk. Azok panaszait vesszük most sorra, a kik a béke és a barátság olajágával közeledtek hozzánk és mint jóakaró barátaink sorolták fel magyar és román nyelven véreiknek nagy sérelmeit.

Sérelmeket, melyeket az uralkodó magyar kormányok követnek el a román nép ellen. A béke barátai azok, kiknek panaszairól és sérelmeiről most beszélni akarunk. Ezek egyik agilis publicistája „Diagnoza“ címen politikai tanulmányt adott ki, melyben azzal vádolja meg a magyar kormányt és pártokat, hogy ők követték el az első sérelmet, az első nagy hibát a románok ellen, mert „nem hajtották végre az 1868. évi 44-ik törvény-cikket, a nemzetiségi törvényt s ezzel nyíllan provokálták más ajku honfitársaink ellenszenvét és ellenállását“.

Tovább vizsgálódván a Diagnoza írója azt állítja, hogy vannak olyan sérelmek, melyeket minden nem magyar ajku polgártársunk panaszol. E sérelmek „főleg háromféle tekintetben nyilvánulnak nyelv, közgazdasági és személyi tekintetben. További hiba és sérelem abban rejlik, hogy a nemzetiségi vidékeken alkalmazott tisztviselők vagy épen nem, vagy csak hiányosan bírják az ott lakó nép nyelvét és azért a nép óhajait és panaszait nem tudják megérteni.

Nem is szólván arról, hogy a közgazgatási tisztviselőket a vármegye, a város, a község maga választja, köztudomásu, hogy az állami hivatalokban nem csak nemzetiségi vidékeken, de szinmagyar városokban, sőt a fővárosban is számos román van előkelő alkalmazásban. A

miniszteriumoknak, kir. kuriának, itélőtábláknak, törvényszékeknek és járásbíró-ágoknak számos román bírja és tisztviselője van. Meggyőződhet erről mindenki, ha beletekint a tisztí cimtarba.

Éppen ilyen felületes az a panasz, hogy a tisztviselők vagy nem, vagy csak hiányosan bírják a román nép nyelvét, mikor Krassószörényben 115, Hunyadvármegyében 44, Aradvármegyében 38, Fogarasban 38, Biharvármegyében 25, Alsófehérben 23, Máramarosban 15, Kisküküllőben 10, Békésben 10, Brassóban 8, Csanádban 7, Beszterce Naszódban 6, és Kolozsvármegyében 5 románnyelvű tisztviselője van a vármegyének és a járás, valamint a községek vezetői között, nem is szólván a nagyszámu törvényhatósági bizottsági tagokról, községi képviselőkről, bírákról, törvénybírákról, esküdtekről.

Nem is szólván arról, hogy posta, távirat, vasut, adóhivatal, pénzügyigazgatóság s más állami hivataloknál számos román anyanyelvű magyar állampolgár van. Van a miniszteriumokban, állami elemi iskolákban, gimnáziumokban, reáliskolákban, államrendőrségnél, szóval mindenütt. Kitünő példa erre a budapesti kir. államrendőrség, melynek főorvosa, tanácsosa, kapitánya van román, nem is szólván a kisebb tisztviselőkről.

Van ezeken kívül nagyszámu románnyelvű ügyvéd, orvos, mérnök, tanár stb. Vannak érsekek, püspökök, főispánjaik. Van olyan egyházi és iskolai önkormányzatuk, melyhez hasonlóval Európa egyetlen nemzetisége sem dicsekedhetik.

Van 3355 gör. kath. plébániájuk négy püspökkel és egy érsekkal. Van 2571 gör. kel. plébániájuk, két püspökkel és egy érsekkal. A két egyháznak van összesen 3890 lelkésze. Egyházi nyelvök román.

Van a két egyháznak számos földbirtoka és csupán a gör. kel. egyháznak 70 millió koronát meghaladó vagyona.

Van 5 papnöveldejük, 5 szeminariumuk, 6 tanítóképzőjük, 6 atumneummal. Van 4 fő- és 1 algimnáziumok, 1 alreáliskolájuk és 1 kereskedelmi iskolájuk, 5 felsőbb leányiskolájuk, 1 nőipari és háztartási iskolájuk.

Van 2985 felekezeti népiskolájuk 3076 tanítóval, nem is szólván számos községi iskolájukról, melyeknek oktatási nyelve éppen úgy, mint az itt felsoroltaké, román.

Van milliókra rugó tanulmányi alapítványuk, melyek közül a Gozsdu-alapítvány a Pesti hazai első takarékpénztár egyik legnagyobb részvényese, 266 drb részvényrel, Budapestben óriási bérházzal és közel nyolcmillió korona vagyonnal bír.

Van hat közművelődési egyesületük, melyek közül az „Astra“ vagyona meghaladja az egymillió koronát. Van 25 nőegyesületük, 115 dal- és zeneegyesületük, 33 olvasókörük és kaszinójuk és van 50-et meghaladó újságuk.

Van ezenkívül 181 pénzintézetük, nem számítván azt a 32 bankot és szövetkezetet, mely még nem adott mérleget. E

pénzintézetek Brote: „Organizatiunea creditului priu romanesti“ című könyve szerint: 128 millió 861.600 koronát forgatnak. Leghatalmasabb intézetük az Albina, mely alaptőkéjét az utolsó 15 év alatt tizenkétszeresére emelte.

Ime ilyen nagy vonásokban az a sokat panaszolt román sérelem és román elnyomatás az igaz valóságában Magyarországon.

A vármegyei jegyzőegyesület egy éve.

— Az elnökség jelentése. —

II.

(Befejező közlemény.)

Tisztelt közgyűlés!

A „Torontál“ 1910. évi 55. számában megjelent „A segédjegyzők helyzete“ című cikkre, valamint Szentpéterről f. év április 6-án kelt hozzám intézett levélre e helyen teszem közzé nézetünket:

Cikkirónak igaza van abban, hogy a nagybecskereki járáshoz tartozó Lázárföldön, Bótoson és Orlováton a vezető jegyzőn kívül még 1—1 önálló hatáskörrel felrabbzott második jegyző is van, akinek fizetése és nyugdíjjogosultsága a jegyzőjével azonos. Cikkiró a jegyzői egyesület vezetőségét felhívja arra, hogy adandó vélemény meghozatalakor hűséges munkatársuk nyomorult anyagi helyzetéről ne feledkezzék meg. Ha fel-szólamló figyelemmel kíséri a jegyzőknek velük szemben tanusított bánásmódot, tapasztalhatta, hogy főnökeik törekvése a segédjegyzők törekvésével azonos. A jegyzők célja ugyan az, hogy megelégedett munkatársaik legyenek. Ebben természetesen anyagi helyzetük javítása első-sorban feladatunk.

Másrészt ma már a jegyző maga is elég nyomorult anyagi viszonyokkal küzd. Husz évi szolgálati idő után éri el a 2000 koronát. Marad még a magánmunkálatokból várható jövedelme. Kevés kivétellel jól tudjuk, hogy az is elég nyomorúságos. Ezen mellékjövedelem, a melyet külön fáradsággal, a pihenő idő feláldozásával kell megszerezni 400—2000 korona közt mozoghat. Husz évi szolgálat után tehát az összes jövedelem legjobb esetben lehet 2400—4000 kor., éppen csak annyi, hogy valahogy szegényesen megélhet, de gyermeknevelésre már nem marad. Szívesen küzdünk a segédjegyzők helyzetének javításán, de ez a jegyzők rovására nem történhet. Hiszen a segédjegyzőkből lesznek a jegyzők és így ismét csak ők lennének a károsultak, ha a mellékjövedelemről vélik helyzetük javítását. (Lásd a györmegyei egylet esetét.) A tanítók gyűlési utiköltségüket és napidijukat nem irígyeljük.

Kétségtelen, hogy összejövetelünk ép oly szükséges és közérdekű, mint amazoké. E tekintetben egyesületünk megkísérelte volt már 1907. évben az utiköltség és napidij megtérítését. Vármegyénk tekintetes törvényhatósági bizottsága irányunkban való méltányos jóindulatát e tekintetben 1907. június 27-én tartott közgyűlésében 112. kgy. 14686/1907. sz. a kelt határozatával igazolta, a midőn megengedte, hogy ezen összegek úgy mint a tanítóknál, a község terhére kiutalhatók, ha azt az illető község megszavazza. Ezen nagyon is ártatlan határozatot azonban dr. Kardos Samu törvh. bizottsági tag jónak találta megfelelőbbnek és a koalíciós belügyminiszterium 117338/907-IV. a) számmal a határozatot feloldotta azzal a remek indoklással, hogy a jegyzők gyűléseiken személyes érdeküket is tárgyalják, hát a tanítók nem?

A szentpéteri levélre válaszuk az: hogy tudomásul vettük az országos segédjegyzők és községi alkalmazottak egyesületéhez való csatlakozást, de célhoz vezetőnek nem tartjuk. A

VEGYEN!

224-22.18

Harisnyákat, napernyőket, kalapvirágokat
nemkülönbben minden egyéb
női tavaszi ruhákhoz való
diszító cikkeket.

Benó Testvéreknél

ezelőtt Kokits A. F.

rövid-, divat- és játékszerkereskedés

Nagybecskerek.

A pillangóhoz. Alapították 1870-ben. Telefonszám 201.

segédjegyzők érdeke a mionkkel elválaszthatatlan. Ugy a megyei, mint a központi országos jegyzői egyesület a segédjegyzők érdekében szakadatlanul működik. Különösen a torontálvármegyei jegyzői egyesület kiválik e téren, mert a segédjegyzőket már 1897. év január 1-től kezdve az általa megteremtett nyugdíjintézetbe felvette. A most módosítás alatt folyamatban levő szabályrendelet tervezetben a kötelező 1000 koronán felül, ép úgy, mint a jegyzők további 2000 kor. többletbe biztosíthatják magukat. Céljuk elérésére a jegyzői egyesület ad módot. Szükséges azonban, hogy ebbe tömegesen lépjenek be. 182 segédjegyző közül alig 20 tagja egyetleneknek.

Itt érvényesülhet ambíciójuk és sorsuk jobbra fordulása. A segédjegyzői állás nagyobb részt átmeneti. A jegyzők a segédjegyzőkből kerülnek ki. Már költségek tekintetéből a segédjegyzőket országos, megyei- és járási szövetségét nem tarthatjuk célhoz vezetőnek. Más elbírálás alá esnek az egyéb községi alkalmazottak sorsa. Ezeknek szegényeknek nem marad egyéb, mint egy hatalmas testülettel alakulni. Épen Torontálvármegye akart e téren uttörő lenni, amidőn az egyéb községi alkalmazottakat kérelmünkre, saját nyugdíjintézetünkbe felvenni, sajnos, sikertelenül megkísérelte.

Jelentésem befejezéséül áttérek nyugdíjintézetünk módosítását célzó jelen állapotára. Kedves kartársaim ismerik annak lényegét. A jegyzők és segédjegyzőkön kívül az élethossziglan megválasztott rendes fizetést élvező egyéb községi alkalmazottakat és állatorvosokat nyugdíjintézetünk jótéteményében akartuk részesíteni.

Torontálvármegye törvényhatósági bizottsága egy 600 családot érdeklő szociális kérdés megoldását véte elérni, a midőn nyugdíjszabályzatunkat módosító tervezetünket 1909. június 10-én tartott közgyűlésében 1305/909. sz. a. hozott határozatával elfogadta. Azonban a magy. kir. belügyminiszterium 1909. dec. 21-én 113204/909. IV. b sz. a. kelt leiratával a bemutatási záradékkal elláthatónak nem találta még pedig:

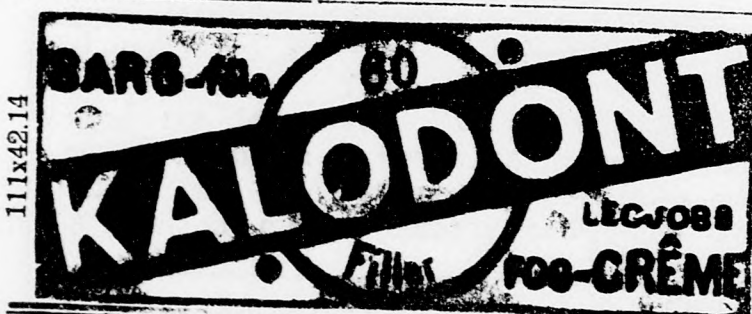
a szabályzat 2 §-ából a jegyzők és segédjegyzők kivételével az egyéb községi alkalmazottakat kihagyandónak resedeli, mert ugymond, ezekről való gondoskodás nem a törvényhatósági bizottság, hanem esetleges nyugdíjállásról való gondoskodás a község feladatát képezi.

Nem helyesli a 3. §-nál, hogy a jegyzőkre nézve 2000, a segédjegyzőkre 1000 K-ban állapítsák meg, ezen fiktív alapjavadalmazáson felül azonban 4000, illetve 2000 koronáig való kiegészítésre szerveztessék meg a nyugdíj igény, mert eivül szolgál, hogy a közszolgálatban alkalmazottakra nézve általában a nyugdíj ellátási igény megállapításánál a nyugdíj jogosultak javadalmazása veendő alapul stb.

Ezen sújtó miniszteri elintézés következtében a szabályrendelet tervezetét átalakítani kellett. Mind a mellett a 3. §-nál, a nyugdíj alapjául szolgáló, a jegyzőkre nézve kötelező 2000 és a segédjegyzőkre 1000 koronában megállapított fix összegben felüli még további 2000 koronáig tettség szerint terjedhető nyugdíjbiztosítás változatlan fenntartását kértük. Mert ezen elvet, hogy a jegyzők utolsó fizetésük mérve szerint magánmunkálatti jövedelmük, mely mindig fizetés kiegészítésül jeleztetett, beszámítása nélkül nyugdíjazandók, a legridegebb igazságtalanság lenne. Nyugdíjintézetünk már (1881) kezdettől fogva szövetkezeti biztosítási alapon fekszik, azért a nyugdíjjogosultság (mint a közönséges járadék-biztosításkor) fix volt és most is az. Tagjai által elvállalt fizetési járuléka kötelezettsége biztosítja a járadék nagyságát. De nem alkalmazható a jegyzőkre azon elv, már azon körülménynél fogva sem, mert a jegyző fizetési osztá y és fokozatokba sorozva nincsen, 40 évi szolgálat után is ott áll kezdőfizetésénél, 20 év után 2000 koronánál. A többi kifogásokra, a megszerzett egyéb jogunkhoz való ragaszkodásért feltárolt újlag felterjesztett kérés észrevételünket lesz szerencsém a napirend fonálán a tisztelt közgyűlés tudomására hozni.

Ezzel jelentésem tudomásul vételét kérve, a mai nappal megbízatásunk is lejárt. Az eddigi bizalmat úgy magam, mint tisztársaim nevében megköszönve, maradtam

Vihely Géza.
elnök.

SZALLITÁSI, BIZOMANYI, INCASSO FIÓK-ÜZLET MEGNYITÁS NAGYBECSKEREKEN

Iroda: Szerb hitközségi palota.
(Szerbtemplom-utca) Telefon 139.

PERL MÓR ÉS FIA : SZALLITÓK

Iroda: Szerb hitközségi palota.
(Szerbtemplom-utca) Telefon 139.

Elvállalunk minden a szállítási szakma körébe vágó megbízást. Eszközünk mindennemű szállításokat helyben és vidékre, továbbá butorszállításokat saját patent butorszállító kocsijainkban, valamint mindennemű beraktározásokat saját raktárainkban. Beraktározandó árukra előleget nyújtunk.

292-200.16

ALAPITTATOTT 1863. FŐÜZLET SZEGEDEN. ALAPITTATOTT 1863.

Választási mozgalmak Torontálban.

Nagybecskerek, május 4.

A vármegyében folyó választási mozgalmakról érkezett mai jelentéseink a következők:

Rónay Jenő választási körútja.

Mint Nagykikindáról jelentik, Rónay Jenő nyug. főispán, a nagykömlői választókerület képviselőjelöltje tegnap odaérkezett, hogy onnan megkezdje választási körútját. A választókerület vezetői közül számosan összegyűltek Hauser Károly bárónál s lelkesen fogadták az odaérkező Rónay Jenőt, a kit körútjára elkísérnek.

Rónay Jenő választási körútjának utiterve a következő:

Május 4-én d. e. Nagykömlős. Május 5-én d. e. Nagyteremia és Mokrin. Május 11-én d. e. Grabác, d. u. Kiskömlős. Május 12-én d. e. Szenthubert, d. u. Seultour és Karolyliget. Május 20-án Tiszahelyes és Szaján. Május 21-én d. e. Nákófalva. Május 22-én d. e. Kisorosz.

Nemzetiségek szövetezése.

Torontál- és Krassó-Szörénymegyékben a német, szerb és románajkúak szövetsége léptek a választások alkalmára — a magyar választókkal szemben Ezt a formális szövetséget a múlt héten publikálták a Zichyfalvai választókerület jelölő gyűlésén. E kerületben Opreán Terencia lelkész lett a fő tuzló román programmal s erre az alkalomra a németajkúak nemzetipártja Kausch Péter dr. módosi ügyvédet és képviselőjelöltet küldte ki Opreán támogatására és a választási pakum közírré tételére.

A pancsovai választókerületből.

Pancsováról jelentik: A pancsovai függetlenségi párt Dobrovics Milánt, a letenyei kerület volt függetlenségi képviselőjét lépteti fel, aki különben Letenyén is föllép. A pancsovai szerb radikális párt elnöksége kijelentette, hogy Dobrovics jelöltségét támogatni fogja. A jelölőgyűlést a függetlenségi párt vasárnap tartotta meg és azon Musich Sándor plébános és Gráber László dr. elnökökkel Miután Dobrovics Milánt jelölték, megválasztották tiszteletbeli elnökökké Bohus Károly volt képviselőt, Balogh Béla szabadtéri törvényszéki bírót és Kiss Mórt. Huszonegy tagú intéző és kétszáz tagú végrehajtó bizottságot választottak, majd pedig elnöké újra Musich Sándort és ügyvezető elnöké Gráber László dr-t választották meg.

A zichyfalvai kerület.

Dettáról jelentik: A zichyfalvai választókerület egy küldöttsége tegnapelőtt felkereste Rusz János dettai kereskedőt és felkérte, hogy fogadjon el a zichyfalvai kerület jelöltségét Justh párti programmal. Rusz a jelölést elfogadta.

HIREK.

— Személyi hír. Dr. Dellimanic Lajos főispán ma reggel hivatalos ügyekben Budapestre utazott.

— Áldozó csütörtök. A keresztjáró napok ma véget értek s holnap ünnepli meg a róm. kath. egyház egyik legjelentősebb ünnepét Krisztus menybemenetelének napját, vagyis Áldozó csütörtököt. Ez alkalomból a nagybecskereki róm. kath. plébánia-templomban reggel fél 8 és fél 9 óraker csendes misék lesznek, délelőtt 10 óraker pedig ünnepélyes nagymise lesz, melyen az egyházi ének és zenekar is közreműködik.

— Magyar név. A m. kir. belügyminiszter megengedte, hogy Deutscher Aranka nagybecskereki illetőségű, ugyaniteni lakos családi nevét Dalmátra változtassa.

— Jövahagyot alapszabályok. A m. kir. földmivelési miniszter a 'Tomaseváci vadásztársaság' alapszabályait jövahagyta.

— Esküvő. Kanizsa Ármán újságíró kollegánk, a 'Délvidéki Újság' szerkesztője holnap tartja esküvőjét Szegeden Sebők Mihály tekintélyes szegedi vaskereskedő bájos és szeretetre méltó leányával Ibolykával. A polgári házasságkötés délelőtt fél 12 óraker lesz a szegedi áll. anyakönyvi hivatalban.

— Keresztjáró napok. Ma volt az utolsó keresztjáró nap s ez alkalommal reggel 7 óraker misét tartottak a plébánia-templomban, amelyen a tanítézetek növendékein kívül nagyszámú közönség vett részt A körmenetnek ma a róm. kath. temetőbe kellett volna mennie, a kedvezőtlen időjárás miatt azonban a körmenet elmaradt s az ajátosságokat a templomban tartották meg.

— A kultúregyesület negyedszázados jubileuma. A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület május 8-iki negyedszázados jubilaris ünnepe iránt az ország minden részében különös érdeklődés nyilvánul s egymásután érkeznek a jubileumon résztvevő vendégek jelentkezései. Ma a többek közt a temesvári Arany János irodalmi társaság jelentette be levélileg, hogy Szabolcska Mihály elnöke alatt küldöttségileg jelenik meg az ünnepen. A társaság levelében a többek között ezeket írja:

„A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület megalakulása óta mindig lelkes hazaszeretettel és kiváló sikerrel szolgálta az ország egyik legnagyobb és nemzetiségileg legexponáltabb vármegyéjében a magyarosodás ügyét. Jubilaris ünnepe ennél fogva méltó az egész ország figyelmére és legmelegebb szeretetére. Örömmünnepeükön testvéri szeretettel részt veszünk mi is és elnökünk vezetésével küldöttség fogja tolmácsolni rokonérzéseinket.”

Az előkészületek a jubilaris ünnepre egyébként minden irányban folynak s a közönség is a legnagyobb érdeklődéssel viseltetik a nevezetes kultúresemény iránt. A színházban tartandó irodalmi és művészeti estélyre, amelyen az ország legkiválóbb írói és művészei működnek közre, a jegyek jórésze már előre elfogyott, úgy, hogy előreláthatólag zsufolásig tele lesz a színház, amelynek különben így is kell lenni.

A diszközgyűlés után tudvalevőleg diszbeled lesz a kaszinó nagytermében, amelyre az egyesület elnöksége a tagokat iv körözésével hívja meg, de szeretettel meghívja a nagyközönséget is s aki az ebéden részt akar venni, az ebbeli szándékát péntek délig jelentse be Somfai János titkárnál. Az ebéden egy teríték ára 4 korona.

— A főgimnáziumi bizottság ülése. Nagybecskerek város főgimnáziumi bizottsága ma d. u. fél 4 óraker ülést tartott, melyről lapunk legközelebbi számában közlünk bővebbet.

— A tavaszi közgyűlés. Torontálvármegye állandó választmányja május hó 6-ikán délután fél 4 óraker ülést tart, amelyen a május 9-iki rendes tavaszi közgyűlés tárgyait készítai elő. A közgyűlés napirendjének póttárgyszorozatában még a következő fontosabb ügyek szerepelnek:

Szepesvármegye közönségének meghívása a Lőcsén rendezendő kisdudóví kiállításra, egyben kérelme a kiállítás anyagi segélyezésére iránt. — A Torontálvármegyei Közművelődési Egyesület előterjesztése a szünidei kitelepítés tárgyában. — A községi és körjegyzők 1909. évi zárszámadása. — A községi és körjegyzők nyugdíjszabályzatának módosítása. — A kézizálogok árveréséből befolyt pénzek mikénti kezelése. — A módosi vasúti hozzájáró utnak és a vasúti utca egy részének a kiépítése. — Gazdasági munkaházak építési helyének és számának a meghatározása. — A nagybecskereki községi és közigazgatási tanfolyam stipendium-alapjának 1908/9. évi számadása. — A községi jegyzők és segédjegyzők fizetési kiegészítési alap 1909. évi számadása. — A községi és körorvosok fizetési alap 1909. évi hasonltye. — A tisztviselői nyugdíj-alap hasonltye. — Torontálvármegye árvaszékének 1909. évi gyámpénztári számadása.

— Flórián napja. Ma van a tűzoltók védőszenntjének, szent Flóriánnak a névünnepe, melyet a tűzoltók mindenütt nagy kegyelettel ünnek meg. A nagybecskereki tűzoltók szintén a hagyományos díszel ünnepelték meg a mai napot s reggel az őrtanyán összegyűlve teljes díszben a róm. kath. templomba vonultak, ahol istentisztelet volt, majd visszatértek az őrtanyára, a hol Strósz Béla mint a vármegyei tűzoltó-szövetség titkára szép buzdító beszédet intézett a tűzoltókhoz s kiosztotta közöttük a szolgálati érmeket. 30 éves szolgálati érdmet kapott Kadelburger Lipót, 25 éveset dr. Mencer Izidor, 20 éveset pedig dr. Végh Lajos, 15 éves szolgálati érdmet kaptak: Anzel Nándor, Ham András és Rácz Ede, 10 éveset: Stágerschmidt József és Beck Gyula, 5 éveset pedig Funk György, Nagy László és Weiterschan Péter.

— A szerb egyházi dalárda mulatsága. A nagybecskereki gör. kel. szerb egyházi dalárda 7-én szombaton este 8 óraker a városi színház-

ban műkedvelői előadást rendez, mely alkalommal színe hozzák Musics „A világ” című 4 felvonásos vígjátékát. Előadás után a Koronaszállóban nagy táncmulatság lesz.

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, bór- és dús lithion-tartalmu ásványvíz.

Igazgató: Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 22. Kútfelvezés: EPERJES.

Kapható Nagybecskerekén: Ros'a Béla, Fendler József fűszerkereskedésben, továbbá minden jobbírú fűszerkereskedésben.

Az ifjúság szellemi irányítása.

— Faur Kornél vitaelőadása. —

Nagybecskerek, május 4.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület a nagybecskereki társadalomtudományi társasággal együttesen rendezett ideai társadalomtudományi előadásait tegnap fejezte be egy magas színvonalú érdekes vitaelőadással. Az előadó Faur Kornél műszaki tanácsos, a nagybecskereki államépítészeti hivatal kiváló főnöke volt, aki „Az ifjúság szellemi irányításáról” tartott előadást s e körül fejlődött az érdekes vita, a melynek során az összes felszólalók az előadóval szemben foglaltak állást.

Az előadó estélyen szép számú közönség jelent meg, a melynek sorában ott láttuk: Botka Béla nyug. főispánt, Jankó Ágoston alispánt, dr. Vinczehidny Ernő m. főjegyzőt, Kéler Ákos m. főügyészt, Grézlo János kir. tanfelügyelőt, Strosz Béla városi főjegyzőt, Steinitzer Géza bankigazgatót, Bielek Antal m. tb. főjegyzőt, Knyaskó Lajos felső keresk. isk. igazgatót, dr. Czirbusz Géza, Králik László, Burget József, Kozma Gyula főgimn. tanárokat, Keleméri Béla felső keresk. isk. tanárt, Maurer Gyula kir. főmérnököt, Engel Ferenc konviktusi igazgatót, Szathmáry kir. törvényszéki bírót, dr. Végh Lajos vár. ügyészt, dr. Stern László, dr. Pollák Győző ügyvédeket stb., azonkívül előkelő hölgyközönséget.

Az előadást dr. Vinczehidny Ernő m. főjegyző, a kultúregyesület igazgatója nyitotta meg s vázolta a mai előadás célját, fölkerítve az előadót előadása megtartására.

Faur Kornél nagy gondtal és mélyre ható tanulmányokkal kidolgozott előadásában azt fejtette, hogy az ifjúság lelkére a mindenféle irányú filozófia és szociológia, válogatás és irányítás nélkül való olvasása romboló hatással van. Az ateizmus szörnyű egyéni szerencsétlenség, az internacionalizmus nemzeti veszedelem s a szabaddóművészek által tervezett új mesekönyvek már a gyermeket is megfosztanak minden illúziójától. E bajok ellen véleménye szerint védekezni kell olyképp, hogy a középiskolák legfelsőbb osztályaiban a filozófiai felfogások és ellentétes irányzatok mind megvilágítottan és az ifjúság az internacionalis és ateistikus tanok ellenérveit is megismerje.

E célból a legnagyobb körültekintéssel és legkiválóbb szakértők által mefelelő mű szerkesztendő, melynek olvasása kötelezővé teendő. Esetleg a középiskolák felsőbb osztályaiban erkölcs-tanai tanszéknek állítandók fel.

Előadja, hogy ilyen irányú indítványt terjeszt az Országos Közművelődési Tanács elé, amelyet az előadottak szerint széles mederben megindokolt s erre nézve kéri a kultúregyesület támogatását is.

A kérdéshez először Králik László főgimnáziumi tanár szót, aki mindenekelőtt konstatálta, hogy az előadó rémeket lát, mert azok a veszedelmek, amelyeket fölirt, nincsenek s egy-két esetből általánosítani nem lehet. Az eszmék forrongása elé gátakat állítani nem szabad s a lelkek elégtelenségére szükség van, mert elégtelenség nélkül nincs haladás. Ő az ellen irányuló mozgalmat valósággal kultúra-ellenesnek tartja. Az előadó által említett műre sincs szükség, mert a szélső filozófiai irányú művekkel szemben van egész sereg ellenkező irányú könyv s azonkívül a tanárok a középiskola felső osztályaiban ugyis megfelelő módon irányítják olvasmányaikat, filozófiájukban az ifjúságot.

Grézlo János kir. tanfelügyelő idealisztikus szempontból helyesen tartja az előadó véleményét, de gyakorlatilag nem tartja kivihetőnek.

D. Pollák Győző Králik tanár felfogásához csatlakozik s egy, az előadó által tervezett művel ismét egyoldalú munka kerülné az ifjúság kezébe s ez sokkal kultúrelenesebb volna. Nem helyesli az eszmét.

Dr. Végh Lajos kifejti, hogy az előadotokban rejlik nagy eszmekör messze túlhaladja

azt a gondolatvilágot, amelyben a középiskolai tanulók mozognak. Az ifjúság csak hadd gondolkozzék s egy újabb kétes és vitás értékű művel ne megint recipiálni tanítsuk, hanem inkább arra, hogy jól végig gondoljon egy gondolatot. Az eszmék forrongása a haladás s ne szorítsuk le az ifjúságot a haladásról. Kivihetetlennek, lehetetlennek és célszerűtlennek tartja az előadó ideáját, de azért köszönet illeti őt, mert buzdítólag, ösztönzőleg hat ezen a téren megfelelő helyes irány keresésére. Ő maga is részletesebben és behatóbban fog reflektálni erre a dologra a jövő évi előadási ciklusban.

Dr. Czirbusz Géza főgimn. tanár szintén azon a nézeten van, hogy ez az eszmekör messze túlszárnyalja a középiskolai tanulók eszmekörét és a középiskolák kereteit. Ilyen műnek a középiskolák számára nincs értelme s ha már csinálnának, akkor legfőkébb az egyetemi ifjúság számára lehetne csinálni.

Faur Kornél előadó minden egyes felszólaló szavaira reflektált s hangoztatja, hogy az ő indítványa nem az ifjúság szellemi törekvése ellen irányul, hanem csak az a célja, hogy a fiatalok ne fegyvertelenül menjenek a atherisztikus és internacionalisztikus filozófiának. A kiadandó mű nem lenne egyoldalú, mert ő úgy képzei, hogy azt egy országos ankétén megvitatnák s az ott leszüreteltől csinálnák meg. Az eszme kivihető, mert például Japánban már megtették ez irányban a lépéseket s erkölcsi tanszéküket állították föl az iskolákban.

A közönség nagy érdeklődéssel hallgatta a közel két óra hosszat tartó vitát s miután dr. Vinczehidny Ernő megköszönte az előadónak kiváló előadását s felszólalók magas színvonalú vitáját, az érdekes és tanulságos előadó estély, amely a legérdekesebbek egyike volt az ideai ciklusban, véget ért.

Lapunk legközelebbi száma a közbeszó Aldo-zó-esütörtök ünnepnap miatt pénteken, a rendes időben fog megjelenni.

TÁVIRATOK

A helyzet.

Budapest, május 4. (A „Torontál” ered. távirata.) Ma délből minisztertanács volt, a melynek döntő jelentősége van a választási mozgalmakban, mert véglegesen megállapítják a választási határidőt, ami iránt természetesen egyre élénkebben érdeklődnek a választók s a jelöltek egyaránt. Ezenkívül a miniszterelnöknek egy külföldi újságíró előtt tett nyilatkozatai keltenek figyelmet, a melyekkel rövid, de erős vonalakkal jelzi a kormányprogramot.

Minisztertanács.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti táv.) Ma délből 12 órakor a miniszterelnöki palotában minisztertanács kezdődött, amely előreláthatólag belenyulik a délutáni órákba, mert több fontos tárgy behatóbb tanácskozást igényel. A minisztertanácsban, amelyen jelen van a kormány valamennyi tagja, megállapítják a választások határidejét, valamint az új országgyűlés összehívásának az idejét. Foglalkozik ezenkívül a minisztertanács a választói jog reformjának a kérdésével, valamint több más fontos ügygyel is.

A miniszterelnök nyilatkozatai.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) K. H. uen-Hédervary Károly gróf miniszterelnök egy belga újságíróval beszélgetve, több nevezetesebb kijelentést tett a kormány programjára s a helyzetre nézve. A miniszterelnök az általános választói jogról szólva kijelentette, hogy azt nem könnyelműen tette programjává, hanem azt igen komolyan veszi s nem telik bele sok idő a megvalósításába. A választói jog általános lesz, ugyanaz, hogy Magyarország nemzeti jellege megóvassék. A nemzetiségi kérdéssel kapcsolatban azt mondta, hogy a kormány a nemzetiségekkel békét akar. A mi az Ausztriával való viszonyt illeti, hangoztatja, hogy az Ausztriával való közösség Magyarországra nézve hasznos s hogy azt fenn

kell tartanunk. A választásokra vonatkozólag abbéli reményét fejezte ki, hogy a nemzeti munkapárt tekintélyes többséggel jut be a parlamentbe.

A szociáldemokrata jelöltek.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) A szociáldemokrata párt 69 kerületben 43 jelöltet állított fel. Egyes jelöltek több kerületben is szerepelnek.

Justh Gyula programbeszéde.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Makórol jelentik, Justh Gyula ott holnap tartja meg programbeszédét. Justh programját délből mondja el a városháza erkélyéről. A programbeszédén részt vesz sok Justh-párti volt képviselő is.

Mikszáth Kálmán jelölése.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Mármaroszigetről jelentik, ott nagy lelkesedéssel jelölték képviselőnek nemzeti munkapárti programmal Mikszáth Kálmánt. A jelöltséget egy monstre deputáció fogja ajánlani.

Az orosz külügyminiszter Párisban.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint párisból sürgönyzik, Izvolszky, az orosz külügyminiszter holnap odaérkezik.

Az osztrák helyzet.

Budapest, május 4. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Bécsből jelentik, Praschek volt cseh miniszter legutóbb Neumenatekben egy agrárgyűlés alkalmával nagy beszédet mondott, a melyben megmagyarázta a csehek legutóbbi kudarcainak okait, hibáztatta a szláv-uniót s kritizálta Stapinszky és Glombinszky eljárását.

A ciankális főhadnagy.

Budapest, május 4. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, Hofrichter Adolf, a ciankális főhadnagy ügyében a végtárgyalás csak május hó végén lesz, miután a vizsgálatot még több irányban ki kell egészíteni.

Határidő-üzlet.

Budapest, május 4. (A Lloyd távirata.)
 Buza (juniusra) 24:30 — —
 Buza (októberre) 21:02 — —
 Rozs (áprilisra) 16:44 — —
 Zab (áprilisra) 13:14 — —
 Tengeri (májusra) 11:68 — —

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

4748/1910. sz. A nagybecskereki m. kir. törvénstől.

Hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék köz-hírré teszi, hogy a „Nagybecskereki tisztai ármentesítő-társulat”-nak Szerbaradacz köz-ség határában töltésépítés céljából indított kisajátítási ügyében, a kártalanítási eljárás 4748/1910. polg. sz. alatt folyamatba tetve, tárgyalásra határnapul 1910. évi május 18-ik napjának d. e. 9 órája Szerbaradacz községéhez kitűzetett, amikor a kisajátító társulat és a kisajátítási összeírásban megnevezett tulajdonosok, nemkülönben a többi telekkönyvi érdekelt egyenként külön s a távollevők és ismeretlen tartózkodásuk részére ezennel kinevezett ügygondnok dr. Sándor Mihály nagybecskereki lakos, ügyvéd megidézettek azzal, hogy az érdekelt elmaradása a kártalanítás tekintetében hozandó határozatot nem gátolja, s hogy az egyéni külön értesítésnek elmaradása, vagy a tárgyaláson meg nem jelenés miatt igazolásnak helye nincsen. Megjegyeztetik, hogy a kártalanítási eljárás tárgyát a szerbaradáci 445., 447., 448., 449., 450., 660. és 1326. sz. tkljkekben felvett ingatlanokból kisajátítás alá eső területek képezik.

Nagybecskerekén, a kir. törvényszék, mint polgári bíróságnak 1910. évi április hó 27-ik napján tartott üléséből.

Balla, 367-3.1 Junker, kir. törvényszéki jegyző. kir. törvényszéki elnök.

597/1910. sz. Tótaradác község előljáróságától.

Hirdetmény.

Tótaradác község képviselőtestülete egy ártézi, esetleg mélykut furását határozta el.

A feltételek a jegyzői irodában megtekinthetők. Ajánlatok folyó évi május 30-ig nyújtandók be.

Tótaradác, 1910. évi május 3.

366-3.1

Az előljáróság.

Miért legjobb és miért legolcsóbb a Sztraka-féle Menthol-fogszappan? Legjobb azért, mert kellemes ízű fogszappan a fogkőlerakodást eltávolítja, a száj savanyu és rossz ízét felfrissíti, felüdíti, végül átható desinficiáló erejével a fogszuvasodást megakadályozza. Legolcsóbb azért, mert mindennapi használat mellett is eltart s eredeti hatásából állás közben semmit sem veszít. — Kapható gyógyszárakban, drogériákban 1 kor. Nagybecskereken Melkuhn Dezső drogériájában (Hunyady-(fő)-utca) kapható.

89/5)-8.1

773/1910 sz. A temesvári m. kir. folyam mérnöki hivataltól

Árverési hirdetmény.

Mely szerint alólirott ezennel közhírré teszi, hogy a Béga-csatorna védtöltéseiben ebben az évben termett fű kisebb szakaszokban nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek készpénzfizetés mellett eladatik.

Az árverés folyó évi május 9-én reggel 9 órakor az Utvin község melletti béga-csatornai hidnál veszi kezdetét.

1. Május 9-én Temesvártól a Csurgóig.
2. Május 10-én Csurgótól a magyar-íttebei hidig.

3. Május 11-én a magyar-íttebei hidtól Jakahidig terjedő csatorna-szakaszon és pedig mindenütt a helyszínen lesz az árverés a kir. folyam mérnöki hivatal küldöttje által megtartva.

Miről a venni szándékozókat tájékoztatás céljából oly megjegyzéssel értesitem, hogy a kir. folyam felügyelőknél és a kir. csatornaőröknél, nemkülönbén a Béga-csatornával szomszédos községek előljáróságainál

ugy az árverés alá kerülő szakaszoknak részletes kimutatását, mint az árverési feltételeket a mai naptól kezdve megtekinthetik Temesvár, 1910. évi április 26.

A hivatal főnöke:

Cseresnyés Jenő,
kir. műszak. tanácsos.

364-2.2

766/1910. sz.

Sztarcsova község előljáróságától.

Árlejtési hirdetmény.

A vármegyei törvényhatósági bizottság 1910. évi április hó 5-ik napján 209. kg. 6663/1910. sz. határozattal jóváhagyott II/1-1909. sz. községi képviselőtestületi határozata folytán a sztarcsovai új község-ház építési munkálat biztosítása céljából, mely építkezés 28215 kor. 95 fill. költséggel előirányoztatott, 1910. évi május 17-ik napján d. u. 3 órájára a sztarcsovai községi birói helyiségében tartandó zárt ajánlati és nyilvános versenytárgyalás hirdetetik.

A zárt ajánlathoz az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénz csatolandó.

A munkálatra vonatkozó általános, valamint műszaki művelet és részletes feltételek a községi előljáróság hivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Sztarcsova, 1910. évi április 25.

346-3.3

Községi előljáróság.**INGÓ-ÁRVERÉS.**

Alólirottak ezennel a tisztelt közönség becses tudomására hozzuk, hogy néhai Diucsits Sultanna hagyatékához tartozó ingóságok folyó évi május 10-én d. e. 9 órakor elhálnak Hunyadi-(fő)-utcában levő házában szabad kézből el fognak adatni.

330 31

Az örökösök.

359-2.2

HÁZ

szép gyümölcsössel, kitünő helyen, magánzóknak és nyugdíjasoknak
:: rendkívül alkalmas, ::

Amerika városrészben, Bajza-utca 6. szám

szabadkézből eladó.

T. cz.

Bégaszentgyörgy, 1910. május hó.

Tisztelettel értesitem, hogy az itteni piacon

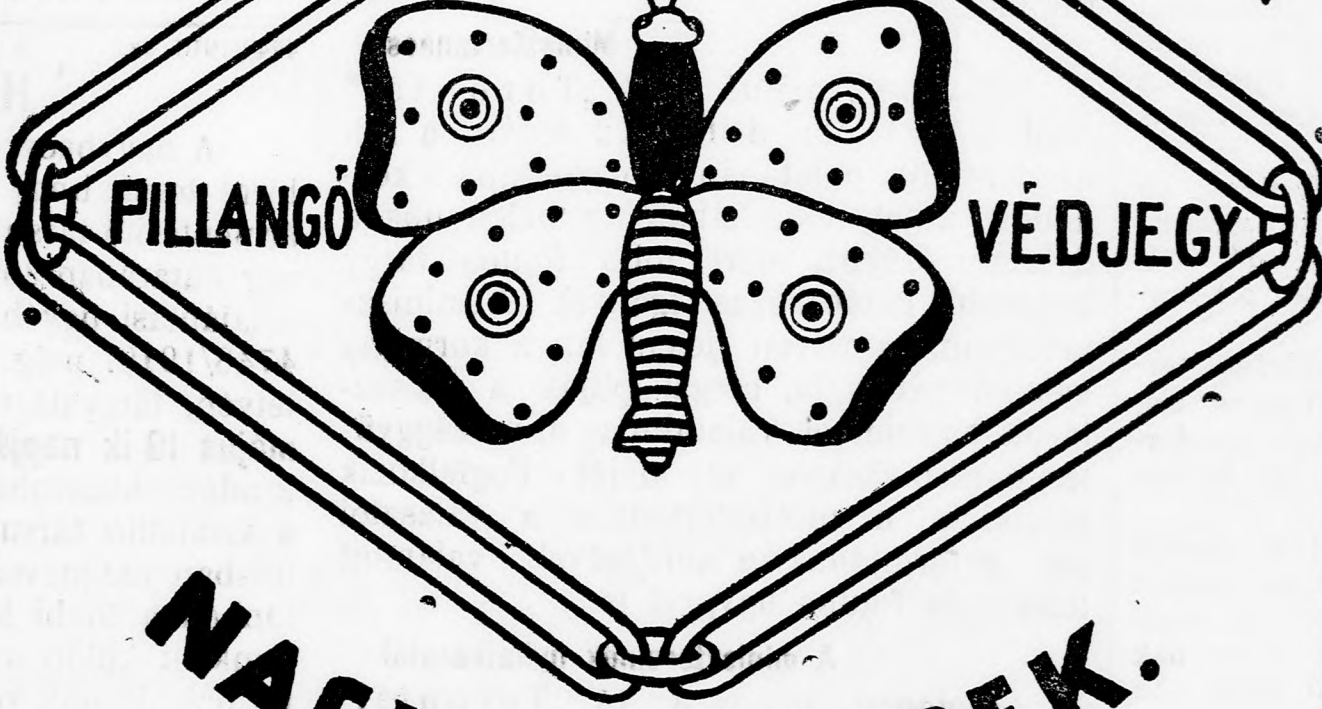
ifj. KINDL JÓZSEF

törvényszékiileg bejegyzett cég alatt a Beierlein-féle házban (Fő-utca 84. sz.)

vas-, fűszer- és rövidárukereskedést nyitottam.

Már előre is biztosíthatom, hogy mindenkor azon fogok fáradozni, hogy tisztelt nevőim igényeit szolid, exact és figyelmes kiszolgálással minden irányban a lehető legnagyobb mértékben kielégítem és kérem, hogy szükség esetén engem becses megrendelésével kitüntetni sziveskedjék.

365-2.1

Kiváló tisztelettel ifj. **KINDL JÓZSEF.****TORONTALI CIPŐGYÁR****NAGYBECSKERÉK.****ISMERI-E MÁR ÖN**

KAPHATÓ: A TORONTALI CIPŐT? NEM?! HÁT PRÓBÁLJA KI!

357-x.3

BENÓ TESTVÉREK DIVAT ÉS RÖVID-ÁRU-CÉGNÉL **NAGYBECSKERÉK.**

TELEFON 201.

AZ ÁRA OLCSÓ — MINŐSÉGE JÓ.

JAVÍTÁSOK ELFOGADTATNAK.